

Součást věci

Jednotlivé položky zařízení pěstitelské pálenice jsou způsobilé existovat jako věci samostatné a pro jejich dovážení, prodávání a přemísťování platí oznamovací povinnost podle ustanovení § 16 odst. 2 zákona o lihu. Byly-li ovšem zabudovány do budovy pěstitelské pálenice, přestaly být samostatnými věcmi a staly se její součástí. Za tohoto stavu je až do jejich demontáže (faktického oddělení od věci hlavní), kdy se opět stanou samostatnými věcmi, vyloučeno jejich dovážení či přemísťování. Dojde-li k prodeji pěstitelské pálenice, jejíž součástí je i její zařízení, oznamovací povinnost trvá bez ohledu na to, že výrobní zařízení není samostatnou věcí.

(Rozsudek nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 20 Cdo 2736/2016, ze dne 1.9.2016)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Ing. M. K., T., zastoupeného Mgr. M.K., advokátem se sídlem v O., proti žalovanému Ing. J. C., CSc., V., zastoupenému JUDr. J.K., advokátkou se sídlem v T., o vyloučení věcí z výkonu rozhodnutí, vedené u Okresního soudu ve Frýdku-Místku pod sp. zn. 15 C 19/2013, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. prosince 2015, č. j. 71 Co 254/2015-201, tak, že dovolání žalovaného se zamítá.

Z odůvodnění :

Okresní soud ve Frýdku-Místku rozsudkem ze dne 19. března 2015, č. j. 15 C 19/2013-144, zamítl žalobu na vyloučení položek č. 1 lihové měřidlo Tepron OLM 4Ti, č. 2 nádrž na úkapy N300 v. č. 10, č. 3 destilační zařízení KPD 150, č. 4 čerpadlo chladicí soustavy zařízení KPD 150, č. 12 nádoby na líh N1000 v.č. 11, 12, 13 a č. 18 nerezový stojan se skříňkami z exekuce prováděné prodejem movitých věcí (výrok I.) a uložil žalobci zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení částku 18 986 Kč (výrok II.). Soud prvního stupně rozhodnutí odůvodnil tak, že považuje uvedené položky technologie (výrobní zařízení) pěstitelské pálenice za samostatné věci, a nikoliv za součásti ani za příslušenství věci hlavní, tj. budovy ve V., neboť s technologií pěstitelské pálenice bylo samostatně nakládáno, byla předmětem leasingové smlouvy, jednotlivé její součásti byly samostatně zahrnuty do soupisu movitých věcí v rámci exekučního řízení a byla i předmětem dalších smluv. Užívání budovy ve V. bylo v rámci kolaudačního rozhodnutí povoleno jako moštárna, sušárna ovoce a pěstitelská pálenice, ale technologie pěstitelské pálenice nebyla ve stavebním spise nikde zmíněna a jako samostatná věc několikrát změnila vlastníka.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 15. prosince 2015, č. j. 71 Co 254/2015-201, k odvolání žalobce rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že z exekuce výše uvedené položky vyloučil (první výrok), žalovanému uložil zaplatit žalobci na nákladech řízení 16 890 Kč (druhý výrok) a žalovanému uložil zaplatit žalobci na nákladech odvolacího řízení 6 356 Kč (třetí výrok). Odvolací soud nesouhlasil se závěrem soudu prvního stupně, že položky, které jsou předmětem žaloby, jsou samostatnými věcmi a nejsou součástí budovy pěstitelské pálenice, když uvedl, že při výstavbě budovy pěstitelské pálenice v roce 2002 byla odborně namontována destilační aparatura KPD - 150, která slouží k zajištění výroby, ke které je budova určena. Demontáž zařízení by měla za následek peněžní i funkční znehodnocení budovy, která by potom nemohla sloužit svému účelu. Faktickým umístěním a zabudováním těchto věcí do budovy pěstitelské pálenice, se staly její součástí a nadále sdílí její právní režim bez ohledu na jejich původního vlastníka. Samotná skutečnost, že účastníci exekučního řízení považovali uvedené položky za samostatné věci, nemůže změnit jejich právní režim. Ani uzavřením leasingové smlouvy, jejímž předmětem bylo technologické

zařízení pěstitelské pálenice, se toto nestalo samostatnou věcí, neboť nedošlo k jeho faktickému oddělení od věci hlavní. Žalobce nabyl budovu pěstitelské pálenice v rámci dražby a usnesení o příklepu ze dne 7. května 2013 v exekučním řízení, čímž se stal i vlastníkem zařízení pěstitelské pálenice. Jeho vlastnické právo k výše uvedených položkám, které nepřipouští provedení exekuce, tak bylo prokázáno.

Rozsudek odvolacího soudu napadl žalovaný v celém rozsahu dovoláním, jehož přípustnost dovozuje ze skutečnosti, že podle jeho názoru napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodování dovolacího soudu nebyla dosud vyřešena, a sice „zda výrobní zařízení pěstitelské pálenice lze kvalifikovat jako součást stavby, a to stavby pro výrobu a skladování, nebo ji lze kvalifikovat jako samostatnou věc“. Dovolatel poukazuje na ustanovení zákona č. [61/1997](#) Sb., o lihu (dále jen „zákon o lihu“), ze kterých dovozuje, že zařízení pěstitelské pálenice se ze zákona nemůže stát součástí věci hlavní, protože nakládání s ním je veřejnoprávně regulováno, aby byla vedena evidence toho, kdo je vlastníkem těchto zařízení a kde se nacházejí. Dále napadené rozhodnutí podle dovolatele závisí na vyřešení otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu [od rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. července 1999, sp. zn. 25 Cdo 770/98, od rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. dubna 2000, sp. zn. 22 Cdo 2548/9 (patrně 22 Cdo 2548/98), a rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. srpna 2009, sp. zn. 21 Cdo 2366/2008] tím, že nevezal v potaz subjektivní rovinu – kritérium sounáležitosti. Dovolatel tyto otázky podrobněji rozebírá a uvádí, že se shoduje se skutkovými zjištěními i právní kvalifikací soudu prvního stupně. Nedomnívá se, že bylo prokázáno vlastnické právo žalobce k zařízení pěstitelské pálenice, a navíc bylo podle něho rozhodnutí odvolacího soudu překvapivé. Proto navrhuje, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek odvolacího soudu změnil tak, že rozsudek soudu prvního stupně se potvrzuje a žalobce je povinen zaplatit dovolateli náhradu nákladů řízení, eventuelně aby Nejvyšší soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalobce se k dovolání nevyjádřil.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) dovolání projednal a rozhodl o něm podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. prosince 2013 (srov. čl. II bod 2 zákona č. [293/2013](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony) – dále jen „o. s. ř.“, a po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. a že jde o rozhodnutí, proti kterému je dovolání přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva [zda lze zařízení pěstitelské pálenice kvalifikovat jako součást věci hlavní – budovy pěstitelské pálenice], která nebyla doposud v judikatuře Nejvyššího soudu vyřešena, přezkoumal napadený rozsudek ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř. bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Podle ustanovení § 120 odst. 1 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník ve znění do 31. prosince 2013 (dále jen „obč. zák.“), je součástí věci vše, co k ní podle její povahy náleží a nemůže být odděleno, aniž by se tím věc znehodnotila.

Podle ustanovení § 505 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“), je součástí věci vše, co k ní podle její povahy náleží a co nemůže být od věci odděleno, aniž se tím věc znehodnotí.

Podle ustanovení § 2 odst. 1 písm. l) bod 7 zákona o lihu se lihovarem rozumí provozovna vyrábějící líh, ve které se může zároveň provádět i úprava lihu, a to pěstitelská pálenice vyrábějící ovocné destiláty pro pěstitele.

Podle ustanovení § 4 odst. 1 zákona o lihu provozování pěstitelské pálenice povoluje Ministerstvo zemědělství na základě písemné žádosti, ke které žadatel připojí popis a nákres uspořádání výrobního zařízení pěstitelské pálenice doložený technickou dokumentací a doklad o vlastnickém, užívacím nebo jiném obdobném právu k výrobnímu zařízení pěstitelské pálenice.

Podle ustanovení § 16 odst. 2 zákona o lihu právnické nebo fyzické osoby dovážející, prodávající nebo přemísťující přístroje určené k výrobě nebo úpravě lihu jsou povinny oznámit Ministerstvu zemědělství a místně příslušnému správci spotřební daně z lihu do tří dnů jméno, příjmení a místo trvalého pobytu fyzické osoby nebo obchodní jméno a sídlo právnické osoby, kterým bylo toto zařízení prodáno, nebo místo, kam bylo zařízení přemísťeno.

Podle ustanovení § 1 odst. 2 vyhlášky Ministerstva zemědělství č. [141/1997](#) Sb., o technických požadavcích na výrobu, skladování a zpracování lihu, jsou výrobním zařízením lihovaru přístroje, potrubí a prostory, ve kterých je líh a lihové páry neregistrované kontrolním lihovým měřidlem, jakož i zařízení na jímání lutrových vod a odloučených olejů a vosků, přičemž lutrovými vodami se rozumí vody vznikající při získávání lihu způsobem stanoveným zákonem, a to po destilačním oddělení lihu.

Nejvyšší soud se v minulosti již zabýval otázkou, zda je samostatnou věcí plynový kotel zabudovaný do bytu. Na základě ustanovení § 11 odst. 3 vyhlášky č. [268/2009](#) Sb., o technických požadavcích na stavby, ve znění účinném do 31. ledna 2012, podle kterého musí mít obytné místnosti zajištěno vytápění s možností regulace tepla, dovodil, že plynový či elektrický kotel je zařízením, které vytápění s možností regulace tepla zajišťuje. Kotel je napojený na zabudované rozvody plynu nebo elektřiny a jeho odstraněním se z dlouhodobého (celoročního) hlediska znemožňuje užívání bytu a znehodnocuje stavba, když významně klesá její užitná hodnota i její cena. Je proto zřejmé, že zabudovaný a na rozvod plynu nebo elektřiny připojený kotel je součástí stavby ve smyslu § 120 odst. 1 obč. zák., a nemůže tak být sám předmětem občanskoprávních vztahů (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. července 2010, sp. zn. 22 Cdo 2482/2008).

Dále již Nejvyšší soud řešil otázku, zda je samostatnou věcí strojní vybavení vodní elektrárny. V tomto případě nebylo (obdobně jako v nyní posuzované věci) pochyb o tom, že vodní elektrárna je věc složená z mnoha komponentů teoreticky způsobilých existovat jako věci samostatné. Elektrárna byla tvořena nemovitou částí - samostatnou budovou (stavbou), jímajícím objektem, přívodním potrubím, kabeláží a dále provozním zařízením, do něž patří veškeré zařízení sloužící k výrobě elektřiny - vybavení strojovny sestávající z turbín a generátorů. Nejvyšší soud uvedl, že toto provozní zařízení lze oddělit bez mechanického poškození pouhou montáží, ovšem je-li objekt elektrárny přizpůsoben tomu, aby v něm byla pomocí odpovídajícího zařízení vyráběna elektřina, je nepochybné, že demontáží strojního zařízení (oddělením ve smyslu § 120 odst. 1 obč. zák.) ztrácí objekt možnost být ke svému účelu využíván. Okolnost, že vnitřní vybavení je zaměnitelné s jiným obdobným zařízením, nemění nic na tom, že účelu, pro který je elektrárna určena, nemůže sloužit. Zařízení pro provoz elektrárny je tak s její budovou natolik funkčně spjata, že je její součástí (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. července 1999, sp. zn. 25 Cdo 770/98).

V tomtéž rozhodnutí Nejvyšší soud dospěl k závěru, že ze zákonné definice pojmu součást věci [§ 120 odst. 1 obč. zák. (stejně i § 505 o. z.)] vyplývá, že nestanoví-li zákon výslovně jinak, není součástí věci způsobilým předmětem občanskoprávního vztahu a sdílí to, co se po právní stránce týká věci hlavní, jedním z důsledků této skutečnosti je, že při převodu věci hlavní přechází součást věci na nabyvatele automaticky, a to i když není výslovně uvedena a identifikována (individualizována) ve smlouvě. Smlouvy, kterými má být na jiného převedeno vlastnické právo pouze k provoznímu zařízení, jsou vzhledem k totožnému právnímu osudu věci hlavní a jejích součástí právně bezvýznamné a nemají žádný účinek. Součást věci od věci hlavní nelze oddělit pouhým projevem vůle. Dokud je totiž součást s věcí hlavní spojena, nemá vůle vlastníka vliv na to, že jde stále o jedinou věc. Samostatnou věcí se

může součástí stát teprve jejím faktickým oddělením (demontáží) od věci hlavní (srov. rovněž rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. července 1999, sp. zn. 25 Cdo 770/98).

K tomu, že se podle názoru dovolatele odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu tím, že nevzal v potaz subjektivní rovinu – kritérium sounáležitosti věcí, Nejvyšší soud uvádí, že tato skutečnost přípustnost dovolání nezakládá. Podle odvolatelem uvedených rozhodnutí zákon staví samostatnost věci ve vztahu k věci jiné na dvou kritériích: 1) na vzájemné sounáležitosti věcí a 2) na míře jejich oddělitelnosti. První kritérium představuje spíše subjektivní rovinu, neboť „to, co k věci podle její povahy náleží“ se určuje do značné míry podle lidských zvyklostí, zkušeností a norem vztahujících se ke konkrétní věci. Míra sounáležitosti se pak posuzuje prostřednictvím povahy té věci, která je považována za věc podstatnější, určující a tedy ve vztahu více věcí za věc tzv. hlavní. Zákonný text touto obecnou úpravou dává prostor k individuálnímu posouzení, jaké vlastnosti věc hlavní vykazuje, aby odtud bylo možno odvíjet úvahy, zda jiná relativně samostatná věc k ní „patří“ natolik neodmyslitelně, že nemůže již být považována za věc odlišnou. Druhé kritérium je více objektivní a sleduje spojení věcí především ve smyslu fyzickém. Formulace „nemůže být oddělena, aniž by se tím věc znehodnotila“ však nevylučuje možnost faktické separace věcí, naopak vlastně v důsledcích jejich oddělení spatřuje měřítko samostatnosti věcí. Charakter „oddělení“ zákon nestanoví a tedy nutně tento pojem musí zahrnovat celou škálu způsobů od přímých zásahů do hmotné podstaty věci (například vybourání vestavěných oken domu), přes manipulaci neničící podstatu věci (například odmontování kola automobilu), po pouhé volně proveditelné odnětí věci (například odnesení bezdrátového sluchátka od telefonního aparátu). Definicí součásti věci pak z tohoto pohledu vyhovují ty případy, kdy oddělení kterýmkoliv z uvedených způsobů znamená pro věc hlavní (nikoliv též pro její oddělovanou součást) újmu na její hodnotě. Znehodnocením nemusí být ovšem jen ztráta hodnoty peněžní (byť ta bývá zpravidla výsledným odrazem ztráty jakýchkoliv jiných hodnot), nýbrž může jít i o znehodnocení funkční, estetické či jiné. Jinými slovy řečeno se znehodnocením míní stav, kdy hlavní věc v porovnání se stavem před oddělením její součásti slouží svému původnímu účelu méně kvalitně nebo mu nemůže sloužit vůbec. Teprve faktické oddělení součásti doprovázené znehodnocením věci hlavní přináší právní důsledek, že dřívější součást se stává věcí samostatnou a na dosavadní hlavní věci nezávislou (srov. například rovněž rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. července 1999, sp. zn. 25 Cdo 770/98).

Na základě veřejnoprávních předpisů je však kritérium vzájemné sounáležitosti věcí v tomto případě splněno. Povoluje-li Ministerstvo zemědělství provozování pěstitelské pálenice na základě písemné žádosti, k níž musí být připojen náčrt uspořádání výrobního zařízení včetně technické dokumentace (§ 4 odst. 1 zákona o lihu), je z tohoto ustanovení (normy) zřejmé, že provozování pěstitelské pálenice je bez tohoto zařízení (§ 1 odst. 2 vyhlášky č. [141/1997 Sb.](#)) vyloučeno a pěstitelská pálenice by tak nemohla sloužit svému účelu. Dovolání proto není v této otázce podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné, neboť se při jejím řešení odvolací soud neodchýlil od dovolatelem uvedených rozhodnutí Nejvyššího soudu, naopak rozhodl v souladu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu.

Přípustnost dovolání Nejvyšší soud shledal v otázce, zda lze zařízení pěstitelské pálenice kvalifikovat jako součást věci hlavní – budovy pěstitelské pálenice, která nebyla dosud v rozhodovací praxi dovolacího soudu vyřešena. Neobstojí však argument dovolatele, že výrobní zařízení pěstitelské pálenice se ze zákona nemůže stát součástí věci, když nakládání s ním je veřejnoprávně regulováno tak, aby byla vedena evidence toho, kdo je vlastníkem těchto zařízení a kde se nacházejí. K tomu Nejvyšší soud uvádí, že jednotlivé položky zařízení pěstitelské pálenice jsou způsobilé existovat jako věci samostatné a pro jejich dovážení, prodávání a přemísťování platí oznamovací povinnost podle ustanovení § 16 odst. 2 zákona o lihu. Byly-li ovšem zabudovány do budovy pěstitelské pálenice, přestaly být samostatnými věcmi a staly se její součástí. Za tohoto stavu je až do jejich demontáže (faktického oddělení od věci hlavní), kdy se opět stanou samostatnými věcmi, vyloučeno jejich dovážení či přemísťování. Dojde-li k prodeji pěstitelské pálenice, jejíž součástí je i její zařízení,

oznamovací povinnost trvá bez ohledu na to, že výrobní zařízení není samostatnou věcí.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že stejně jako je zabudovaný plynový kotel součástí bytu a provozní zařízení součástí vodní elektrárny, jsou i zabudovaná zařízení pěstitelské pálenice součástí pěstitelské pálenice, jakožto věci hlavní. Jejich oddělením by se znemožnilo užívání pěstitelské pálenice k jejímu účelu a došlo by ke znehodnocení stavby, když by významně klesla její užitná hodnota i její cena. Součást věci od věci hlavní nelze oddělit pouhým projevem vůle, a to bez ohledu na skutečnost, jestli jde o projev jednorázový nebo opakovaný. Dokud je součást s věcí hlavní spojena, nemá vůle vlastníka vliv na to, že jde stále o jedinou věc. Samostatnou věcí se může součást stát teprve jejím faktickým oddělením (demontáží) od věci hlavní. Právní posouzení odvolacího soudu je tedy správné.

Podle ustanovení § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. dovolací soud přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu v rozsahu, ve kterém byl jeho výrok napaden. Rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodu vymezeného v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihledne též k vadám uvedeným v ustanoveních § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Dovolatel namítl, že napadené rozhodnutí je rozhodnutím překvapivým, když „vzhledem k několikaletým zvyklostem týkajícím se nakládání s výše uvedeným výrobním zařízením pěstitelské pálenice bylo nepředvídatelným“.

Nepředvídatelným, resp. překvapivým, je takové rozhodnutí, které nebylo možno na základě zjištěného skutkového stavu věci, postupu odvolacího soudu a dosud přednesených tvrzení účastníků řízení předvídat. Tak je tomu například tehdy, kdy odvolací soud (oproti soudu prvního stupně) posuzoval skutečnost, kterou žádný z účastníků řízení nikdy netvrdil či nepopíral, popř. která nebyla předmětem posuzování soudu prvního stupně (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. března 2010, sp. zn. 32 Cdo 1019/2009, uveřejněný v časopise Soudní rozhledy č. 9, ročník 2010, str. 324 a násl.). V posuzovaném případě žalobce již v řízení před soudem prvního stupně tvrdil, že zařízení pěstitelské pálenice je součástí stavby a tato skutečnost byla i předmětem odvolání. Žalovaný tak měl možnost se k této skutečnosti vyjádřit, což ostatně i učinil. O překvapivé rozhodnutí se proto nejedná. Jiné vady dovolatel nenamítl a nebyly zjištěny ani z obsahu spisu.

S ohledem na výše uvedené proto Nejvyšší soud uzavírá, že odvolací soud postupoval správně, když dospěl k závěru, že zařízení pěstitelské pálenice je součástí budovy pěstitelské pálenice. Nejvyšší soud proto dovolání žalovaného podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Bolestné](#)
- [Blankosměnka](#)
- [Nájem](#)
- [Ochrana osobnosti \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Promlčení a dobré mravy](#)
- [Práva dětí](#)
- [Náklady řízení](#)